

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Λογιστικαὶ Μονογραφαίαι, ὑπὸ Δ. Ἀδαμοπούλου.

Ὁ κ. Δ. Ἀδαμόπουλος ὡς Διευθυντῆς τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης ἀνήγαγε ταύτην εἰς τὴν συμπτωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος εἰς περιωπὴν προτύπου πράγματι ἰδρύματος ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως. Ἡ Ἐμπορικὴ Ἐκπαίδευσις τῆς χώρας πρέπει νὰ εἶναι ὄντως ὑπερήφανος καὶ διὰ τὴν Ἐμπορικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης καὶ διὰ τὸν λαμπρὸν ἐπιστήμονα καὶ παιδαγωγὸν ὃ ὁποῖος τὴν διευθύνει.

Ὁ κ. Ἀδαμόπουλος διδάσκει συγχρόνως εἰς τὴν Σχολὴν Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Θεσσαλονίκης τιμῶν τὴν ἔδραν τῆς Λογιστικῆς καὶ Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς, ἢ ὅποια ἐπὶ ἐντολῇ τῷ ἔχει ἀνατεθῆ.

Τὸ σημεῖωμα τοῦτο γράφεται ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν λαμπρῶν ἐκδόσεων τοῦ κ. Ἀδαμοπούλου περὶ τὰ λογιστικὰ θέματα, ἐκδόσεων αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον ἀποδεικνύουν τὴν ἐπιστημονικὴν του κατάρτισιν καὶ τὴν παιδαγωγικὴν του ἰκανότητά, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄντως πολῦτιμον συμβολὴν του εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Λογιστικῆς ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ Θεσσαλονικὴ πράγματι πρέπει νὰ λογίζεται εὐτυχῆς διαθέτουσα ἐν τοιοῦτον ἐκπαιδευτικόν στέλεχος, εἰμῶθι δὲ βέβαιοι ὅτι ἡ χρησιμοποίησις του εἰς τὴν ὑπὸ Ἰδρυσιν Ἀνωτ. Σχολὴν Βιομηχαν. Σπουδῶν Θεσσαλονίκης θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀσφαλῆ προόδον τῆς νεαρᾶς Σχολῆς, πρὸς τὴν ὁποῖαν μετ' ἐλπίδων πολλῶν ἀποβλέπει ἡ Βόρειος Ἑλλάς.

Αἱ «Σπουδαί» θὰ δημοσιεύσουν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος λεπτομερῆ ἀνάλυσιν καὶ κριτικὴν τοῦ ἔργου τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀδαμοπούλου ὑπὸ τοῦ Γραφείου Ἐρευνῶν τῆς Σχολῆς μας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐξόχως ἐνδιαφέρον καὶ πολὺπλευρον.

Στρ. Κ. Παπ.

Ἡ ὀργανωτικὴ τῆς οἰκονομίας, ὑπὸ Κλαυδίου Β. Μπανταλούκα, Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Γραφείου Ἐρευνῶν Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, 1955. Σχ. 8ον, σσ. 35.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τοῦ ὡς ἄνω Γραφείου, προσετέθη ἤδη καὶ ἡ πρόσφατος αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Β. Μπανταλούκα, ἣτις ἔρχεται νὰ αὐξήσῃ τὸ μέχρι τοῦδε ἀξιόλογον ἐπιστημονικόν του ἔργον. Ἡ ἐν προκειμένῳ σύντομος, ἀλλὰ περιεκτικὴ ἐργασία, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην παρ' ἡμῖν συστηματικὴν καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς σύγχρονον τοποθέτησιν καὶ ἀνάλυσιν τοῦ συνόλου τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ὄργανωτικῆς εἰς τὴν οἰκονομίαν.

Ἀπλῆ ἔκθεσις τοῦ περιεχομένου αὐτῆς εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἀποδείξῃ τὰς ἀνωτέρας διαπιστώσεις. Ἡ ὅλη ἐργασία κατανέμεται εἰς ἕξ κεφάλαια. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν (σσ. 5—6) ἐξετάζει τὴν ἔνοιαν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς Ὄργανωτικῆς καὶ ἐιδικάτερον τὰς σχέσεις αὐτῆς κυρίως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην, ἣς ἀποτελεῖ κλάδον, καὶ δευτερευόντως πρὸς τὴν Τεχνικὴν. Ἐπὶ πλέον προβαίνει εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀντικειμένου τῆς Ὄργανωτικῆς, ἣτοι τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς οἰκονομίας ἢ τῆς ἐργασίας.

Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον (σσ. 7—10), ἀναλύεται ὁ σκοπὸς τῆς Ὄργανωτικῆς, ἣτοι ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἀρίστης ἀποτελεσματικότητος εἰς τὴν οἰκονομίαν (optimum efficiency) καὶ ἐιδικάτερον, τὸσον τῆς τεχνικῆς ἢ παραγωγικότητος (productivity), ὅσον καὶ τῆς οἰκονομικῆς, τοῦτέστι τῆς ἀποδοτικότητος (rentability) καὶ τῆς οἰκονομικότητος (to employ in full capacity).

Αἱ κυριώτεροι ὀργανωτικαὶ ἀρχαὶ ἐπιτεύξεως τῆς προμηθεύσεως ἀποτελεσματικότητος ἐκτίθενται εἰς τὸ ἀκολουθοῦν κεφάλαιον (σσ. 11—14). Αὗται εἶναι ἡ ἔγκαιρος ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις, ἡ ἐπαγγελματικὴ καθοδήγησις, ἡ ὀρθολογικὴ ἐγκατάστασις καὶ ὀλοκληρωσις τῶν οἰκονομικῶν μονάδων, ἡ προτυποποίησις τῶν ἀγαθῶν, ἡ περιοδικὴ πρόβλε-

ψις, ὁ προγραμματισμὸς καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς πορείας οἰκονομίας τινός, ἡ ἀνάλυσις τῶν κινήσεων καὶ τοῦ χρόνου ἔργου τινός, ἡ καθιέρωσις προτύπων ἀποτελεσματικότητος τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς, ἡ δημιουργία ἐνδιαφέροντος ἢ κινήτρων τῶν ἐργαζομένων καὶ ἡ μελέτη καὶ ἀνάπτυξις ψυχολογικῶν σχέσεων, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς δεδομένης οἰκονομικῆς μονάδος.

Ἐπὶ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν στηρίζονται τὰ ἐφαρμοσθέντα σύγχρονα ὀργανωτικὰ συστήματα. Τὰ κυριώτερα τούτων διαλαμβάνονται εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον (σσ. 15—20) καὶ εἶναι τὰ τῶν Taylor, Gantt, Gilbreth, Emerson, Ford, Bedaux, Fayol, Bat'a καὶ Adamiecki. Ὑφίστανται βεβαίως καὶ ἕτερα περιορισμένης ἐφαρμογῆς συστήματα, περὶ αὐτῶν ὁμοσ γίνεται λόγος εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον καὶ δι' εἰς τὴν κατὰ χώρας ἐκδηλωθεῖσαν ὀργανωτικὴν κίνησιν.

Δεδομένου ὅτι ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω σύγχρονος μορφή τῆς ὀργανωτικῆς σκέψεως καὶ ἐφαρμογῆς εἶναι ἀποτέλεσμα μακρᾶς ἐξελίξεως τῆς σχετικῆς κινήσεως, ἐκρίθη σκόπιμον ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, πρὸς διαμόρφωσιν πληρεστέρας περὶ αὐτῆς ἀντιλήψεως, ἡ ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθὸν καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀναδρομὴ αὕτη ἀποτελεῖ τὸ θέμα τοῦ πέμπτου κεφαλαίου (σσ. 20—30) καὶ ἀναφέρεται ἀρχικῶς εἰς τὴν μέχρι τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐξέλιξιν τῆς ὀργανωτικῆς σκέψεως καὶ κινήσεως. Ἐνταῦθα διαπιστοῦται ὅτι καὶ εἰς τὴν Ὀργανωτικὴν, οἱ πρῶτοι διδάξαντες ὑπῆρξαν οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος, οἱ Πλάτων, Ξενοφῶν καὶ Ἀριστοτέλης.

Αἱ ὀργανωτικαὶ πάντως ἐκδηλώσεις μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦσαν μονομερεῖς, ἄνευ συνεχείας καὶ δὲν διεπλυντο ἀπὸ κεντρικῆν τινὰ κατευθυντήριον γραμμὴν. Μόνον ἔκτοτε ἐμφανίζονται καὶ ἐφαρμόζονται τὰ συστήματα περὶ ὧν ἐγένετο ἤδη λόγος, ὡς καὶ ἕτερα, ἅτινα συνεπλήρωσαν καὶ ἐτελειοποίησαν τὰ ἀρχικά. Οὕτω ἡ ἐφαρμογὴ τῶν, ἀπὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, ἐπεξετάθη εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἰδίᾳ τῶν οἰκονομικῶς καὶ τεχνικῶς ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Περὶ αὐτῶν ἀσχολεῖται τὸ δεύτερον μέρος τοῦ προαναφερθέντος κεφαλαίου, ὅπερ τελικῶς ἐκθῆκε τὴν κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν γενομένην καὶ ἐν Ἑλλάδι προσπάθειαν διαδόσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν ὀργανωτικῶν ἀρχῶν.

Εἰς τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον κεφάλαιον (σσ. 30—35), ἐπισκοπεῖται ἡ ἀσκηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐπικριτῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν τῆς ὀργανωτικῆς κινήσεως κριτικὴ. Εἰς τὰς ἀντιμαχομένας ταύτας παρατάξεις, ἅπαντὰ ἀκολούθως ὁ συγγραφεὺς, καταδεικνύων συνάμα πλήρως τὴν σπουδαίαν ἀποστολὴν τῆς Ὀργανωτικῆς. Ἐκαστον τῶν κεφαλαίων συνοδεύεται ὑπὸ πλουσίας σχετικῆς ἑλληνικῆς καὶ ξένης βιβλιογραφίας. Εἰς ταύτην παραπέμπεται ὁ ἐνδιαφερόμενος ὅπως ἐγκύψῃ εἰς τὴν κατὰ τὸν Taylor «διανοητικὴν ταύτην ἐπανάστασιν».

Ἡ σαφῶς, ἐμπειριστατικὴ, ἀντικειμενικὴ, μεθοδικὴ καὶ πλήρης αὕτη διαχείρισις τοῦ θέματος τῆς Ὀργανωτικῆς εἰς τὴν οἰκονομίαν, δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν βαθεῖαν καὶ σύγχρονον θεωρητικὴν κατάρτισιν τοῦ συγγραφέως, ἥτις μάλιστα συνδυάζεται πρὸς πολυετὴ αὐτοῦ σχετικὴν πείραν. Δι' ὃ καὶ ἡ παροῦσα ἐργασία δύνата νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξόμοιος πλουτίζουσα τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομικὴν καὶ ἰδιαιτέρας τὴν ὀργανωτικὴν βιβλιογραφίαν.

Συνιστᾶται, ὅθεν, αὕτη ἀνενδοιάστως, ὡς ἐξαιρετικῶς χρήσιμος, τόσον εἰς τοὺς θεωρητικοὺς οἰκονομολόγους καὶ τεχνικούς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκονομικῆς δράσεως.

ΑΧ. Γ. ΕΞΑΡΧΟΣ

L'immigration hellénique au Congo-Belge et au Ruanda-Urundi, ὑπὸ *I. Παγίδα*, σελ. 174.

Ὁ ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς μας κ. *I. Παγίδας* συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν ὀνομαστὴν École Supérieure de Sciences Commerciales et Économiques τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λιέγης, ὅπου διεκρίθη καὶ διὰ τὴν εἰς τὰ μαθήματα ἐπίδοσίν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μελέτας του περὶ τοῦ Βελγικοῦ Κογκό, ὅπου ἤδη ἔχει ἐγκατασταθῆ.

Εἰς τὸ τεῦχος 3ον τοῦ Ε' τόμου τῶν «Σπουδῶν» ἔχει δοθῆ περιλήψις τῆς πρώτης του ἐργασίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Études du problème des transports aux Ruanda—Urundi». Ἡ δὲ κ. Παγίδας μᾶς προσφέρει τὴν δευτέραν του ἐργασίαν μὲ θέμα τὴν μετανάστευσιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ Βελγικὸν Κογκό.

Ἡ ὅλη ἐργασία διαιρεῖται εἰς 3 μέρη καὶ 9 κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴν ἑλληνικὴν μετανάστευσιν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πρὸς τὴν Ἀφρικὴν. Σημεῖωσιν τὴν ἐνδιαφέρουσαν πληροφορίαν ὅτι ὁ Ἕλλην Παναγιώτης Ποτάγος εἶναι ὁ τρίτος εὐρωπαῖος ὁ ὁποῖος ἐπισκέφη τὸ Κογκό (1876).

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ὁ κ. Π. ἐξετάζει τὴν δημογραφικὴν σύνθεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τὸ Κογκό, τὰς οικονομικὰς καὶ λοιπὰς δραστηριότητας καὶ ἐπιτεύξεις τῶν Ἑλλήνων μὲ συμπέρασμα τὸ κοινωνικὸν ἐπίπεδόν των μέσα εἰς τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὁποῖον ζοῦν.

Τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Π. διατίθεται διὰ τὴν μελέτην τῆς συμβολῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου εἰς τὸ ἀποικιστικὸν ἔργον καὶ εἰς τὰς σχέσεις μὲ τοὺς ἄλλους εὐρωπαίους ἀποίκους καὶ τὸν ἰθαγενῆ πληθυσμόν.

Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Παγίδα στηρίζεται εἰς ἐπιτόπιον μελέτην τῶν θεμάτων καὶ εἰς λαμπρὰν καὶ πλήρη βιβλιογραφίαν καὶ περιέχει διαφωτιστικοὺς στατιστικοὺς πίνακας καὶ διαγράμματα, ἀποδεικνύοντα τὴν συστηματικὴν καὶ ἠλεγμένην προσπάθειαν νὰ ἐμφανισθῇ μία πλήρης καὶ σοβαρὰ μελέτη ἐπὶ τοῦ τόσον ἐνδιαφέροντος καὶ τοῦς Ἑλλήνας καὶ τοὺς Βέλγους τούτου ζητήματος.

Ἡ μονογραφία τοῦ κ. Παγίδα περιελήφθη εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λιέγης καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν τιμὴν διὰ τὸν νεαρὸν Ἑλληνα ἐπιστήμονα. Ἡ Σχολὴ παρεκάλεσε τὸν κ. Παγίδα νὰ μεταφράσῃ τὴν ἐργασίαν του, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ τὴν ἐμφανίσῃ πλήρως διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Σπουδαί».

Σ. Π.

Μέθοδοι στατιστικῆς ἀναλύσεως εἰς τὴν οικονομικὴν καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπὸ Edward E. Lewis. Κατὰ μεταφρασιν Nicholas C. Anagnos. Τόμος Α'. Ἀθήναι, Βιβλιοπωλεῖον Ἀ. Παπαζήση, 1955. Σχ. 8ον, σσ. VIII-324, Δρχ. 130.

Ὁ ἐν Βοστώνῃ τῶν Η. Π. Α. ἐκδοτικὸς οἶκος Houghton Mifflin and Co., ἐξέδωκε πρὸ διετίας εἰς τὴν ἀγγλικὴν τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἔργον (ἐκ σελίδων VIII-686 συνολικῶς) τοῦ E. E. Lewis, καθηγητοῦ τῆς στατιστικῆς εἰς τὸ ἐν Οὐάσιγκτόνι Πανεπιστήμιον Howard. Τοῦτο ἀποτελεῖ συγχρονισμένην, ἀπλὴν καὶ πλήρη εἰσαγωγὴν εἰς τὰς μεθόδους τῆς στατιστικῆς ἀναλύσεως, τὰς χρησιμοποιουμένας εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν οικονομικὴν καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν.

Ἡ ἄμεσος καὶ μεγάλη εἰς Η. Π. Α. ἐπιτυχία τοῦ διδακτικοῦ τούτου συγγράμματος, παρὰ τὸν ὑφιστάμενον ἔντονον ἀνταγωνισμόν μεταξὺ πληθώρας ὁμοίων ἐργασιῶν εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλώσσαν, ᾤθησε τὸν καθηγητὴν τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ αὐτὸ Πανεπιστήμιον Νικόλαον Κ. Ἀναγνωστόπουλον (N. C. Anagnos), εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως μεταφράσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

Διὰ τῆς παρουσίας ἐκδόσεων βλέπει σήμερον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ὁ πρῶτος εἰς τὴν ἑλληνικὴν τόμος. Ὁ δεύτερος, ὡς βεβαίαι ὁ μεταφραστὴς, μετεφράσθη ἐπίσης καὶ πρόκειται συντόμως καὶ αὐτὸς νὰ δημοσιευθῇ. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἀπέτελεσεν καὶ τὴν βάσιν τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1954-55 παραδόσεων τοῦ μεταφραστοῦ, ὡς ἀπεσταλμένου καθηγητοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τοὺς σπουδαστὰς καὶ ἀποφοίτους τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν καὶ πρὸς τοὺς μετεκπαιδευθέντας εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Κέντρον Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.

Τὸ ὅλον ἔργον, ἀποτελεσμά μακροχρονίων πειραματισμῶν, διδασκαλίας καὶ προεργασίας, ἀποβλέπει κυρίως νὰ εἰσαγάγῃ τὸν σπουδαστὴν κατὰ τρόπον ἀπλοῦν (ἀνευ πολλῶν καὶ δὴ ἀνωτέρων μαθηματικῶν) καὶ εὐληπτον εἰς τὰς συγχρόνους στατιστικὰς μεθόδους καὶ τὴν τεχνικὴν τοῦ ἀποτελεσματικωτέρου χειρισμοῦ τῶν διαθέσιμων στατιστικῶν δεδομένων ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν οικονομικῶν φαινομένων. Τὰ βασικὰ αὐτοῦ θέματα ἀναφέρονται εἰς τὸν ὑπολογισμόν τῶν μέσων ὄρων καὶ τὴν μέτρησιν τῶν ἀποκλίσεων, εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀτελιῶν τῶν ὄρων τούτων καὶ τῶν μέτρων τῆς κεντρικῆς ἀποκλίσεως, εἰς τὴν ἔρευναν τῶν οἰκονομικῶν δεικτῶν, εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος τῶν χρονικῶν σειρῶν καὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἀπλῆς, τῆς μερικῆς καὶ τῆς πολλαπλῆς συσχετίσεως.

Ὁ παρὼν νόμος, εἰδικώτερον, περιέχει εἰσαγωγὴν εἰς τὴν στατιστικὴν ἀνάλυσιν, ἔρευναν τῆς φύσεως καὶ χρήσεως τῶν στατιστικῶν στοιχείων, ὑπόδειξιν τρόπων ἐμφανίσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ταξινομημένων στοιχείων καὶ ἀνάλυσιν τῶν μέτρων κατανομῆς. Ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἐκτείνεται εἰς τοὺς μέσους ὄρους, τὴν διασπορὰν καὶ εἰς ἑτέρας μορφὰς κατανομῆς, τὴν ἐπαγωγὴν τῶν ὄρων τούτων, τὰς σημαντικὰς αὐτῶν διαφορὰς καὶ εἰς τοὺς τύπους τῶν πορισμάτων. Ἐν παρατήματι, τέλος, παρατίθενται ὠρισμένα βασικὰ ἐξισώσεις, κατάλογος διαγραμμάτων καὶ πινάκων, ὡς καὶ εὐρετήριον ὕλης. Ἡ χρησιμοποίησις ἐξισώσεων, δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι πραγματοποιεῖται μόνον ἐφ' ὅσον αὐταὶ ἀποτελοῦν μέσα ἐλεγεργασίας καὶ ἀναλύσεως στατιστικῶν δεδομένων. Πρὸς περαιτέρω μάλιστα διευκόλυνσιν καὶ ἀποφυγὴν παρανοήσεων, παρέχονται σύντομα καὶ ἀπλᾶ ἐκάστοτε παραδείγματα.

Ὁῦτω εἶναι βέβαιοι ὅτι πᾶς ἀρχάριος σπουδαστὴς τῆς στατιστικῆς καὶ δὴ τῆς οἰκονομικῆς, δύναται εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο νὰ εὕρῃ τὸν πλέον κατάλληλον ὁδηγόν, ὁ δὲ δόκιμος στατιστικὸς καὶ δὴ ὁ οἰκονομολόγος, χρησίμων σύμβουλον πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν σχετικῶν προβλημάτων του.

K. B. M.

Πολεμικαὶ καὶ εἰρηνικαὶ βιομηχανικαὶ ἐξελίξεις, ὑπὸ
Σταμ. Γ. Μανώλα, 1955, σχ. 8ον, σσ. 28.

Εἰς τὴν σύντομον ταύτην ἐργασίαν, ὁ κ. Σ. Μανώλας, Ἀντιπλοίαρχος Οἰκονομικοῦ τοῦ Βασ. Ναυτικοῦ, ἐπιδικαίει νὰ σκιαγραφήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῆς βιομηχανίας εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐντεῦθεν. Τὴν ὅλην ἔρευναν του διαίρει εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον, δίδει τοὺς σχετικούς πρὸς τὴν βιομηχανίαν ὁρισμούς, ὑπὸ τὴν εὐρείαν καὶ τὴν στενὴν αὐτῶν ἔννοιαν καὶ κάμνει λόγον περὶ τῶν σταδίων ἀναπτύξεως τῆς χειροτεχνίας, τῆς οἰκοτεχνίας, τῆς βιοτεχνίας καὶ τῆς βιομηχανίας. Ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν, προβαίνει εἰς τὴν ἀπαριθμησιν τῶν ἐπὶ μέρους αὐτῆς κλάδων καὶ ἐνδιατρῆει εἰς τὴν πολεμικὴν τοιαύτην, τὴν ἀσχολουμένην μὲ τὴν παραγωγὴν μέσων ἐθνικῆς ἀμύνης. Ἀκολούθως ἐξιστορεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ δεύτερον μέρος, ἀφιεροῦται εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐπανάστασιν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ τὰς μετέπειτα ἐξελίξεις τοῦ τομέως τούτου τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος, μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων των ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τῇ συμβολῇ τῆς ὀργανωτικῆς. Ὁ συγγραφεὺς ἀξίζει ἰδιαιτέρου ἐπαίνου διὰ τὴν παροῦσαν προσπάθειαν, διότι, πράγματι, διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῶν γνώσεών του ἐπὶ τοῦ τομέως τούτου τοῦ οἰκονομικοῦ βίου.

Γραφεῖον Ἐρευνῶν Α.Σ.Β.Σ.

The Investor's Pocket Book, ὑπὸ Carlton Wallace,
London, Evans Brothers Ltd., 1955. Pp. 160, price 5s. net.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν πρακτικῶν ὁδηγῶν διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας καὶ γενικῶς τοὺς συναλλασσόμενους, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει ὁ ὡς ἄνω Ἐκδοτικὸς οἶκος ὑπὸ μορφὴν βιβλιαρίων τῆς τσέπης, ἐξεδόθη ἤδη τὸ παρὼν βιβλιάριον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἐπενδύουν ἀποταμιεύσεις ἢ ρευστὰ αὐτῶν διαθέσιμα.

Κατὰ τὸν συγγραφέα, ὁ σκοπὸς παντὸς ἐπενδυτοῦ εἶναι νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ κεφάλαιόν του κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ καὶ ἀποδοτικόν. Ἐάν οὗτος διαπιστώσῃ ὡσάυτως ὅτι τὸ κεφάλαιόν του ἐκτιμᾶται κατ' ἀξίαν, τόσον τὸ καλύτερον. Ἡ ἀποψις αὕτη προσδίδει τὸν τόνον εἰς τὰς σελίδας τοῦ παρόντος βιβλιαρίου.

Εἰς ταύτας ὁδηγεῖται τις εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ καλυτέρου τρόπου τοποθετήσεως τῶν διαθέσιμων του εἰς ἀσφαλῆ χρεογράφα, προσφέροντα ἐπίσης σταθερὸν καὶ ἱκανοποιητικὸν εἰσόδημα, ὡς καὶ τὴν εὐχέρειαν τῆς ἀμέσου ρευστοποιήσεώς των. Περιγράφονται ἐπιπροσθέτως αἱ ἐνεργούμεναι χρηματιστηριακαὶ συναλλαγᾶι, ἡ λογιστικὴ παρακολούθησις τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπενδυτοῦ ἀγοραπωλησιῶν χρεογράφων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων, οἱ τρόποι ἀντιμετωπίσεως ἐνδεχομένων κερδοσκοπιῶν ἢ κινδύνων ζημιῶν κ.λ.π.

Ἐν τέλει παρατίθενται ἀφ' ἐνὸς γλωσσάριον τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς ἐπενδύσεις

δρων και δη των εις τα Χρηματιστήρια χρησιμοποιουμένων και άφ' ετέρου πίνακες άνευρέσεως τόκων, μερισμάτων, προμηθειών, συνθέτου τοκοχρεολυσίας, τελών χαρτοσήμου κ.λ.π.

Έκ των προεκτεθέντων άντιλαμβάνεται τις την χρησιμότητα του βιβλιαρίου τούτου δια τους άποβλέποντας να επενδύσουν τα κεφάλαιά των και έτι περισσότερο εις την περιοχήν της λίρας στερλίνας. Εύχως έργον θα ήτο να έβλεπε το φώς της δημοσιότητας και παρ' ήμιν άνάλογος όδηγός, με την έλπίδα εισέτι να συντελέση και αυτός εις την άποκατάστασιν της χρηματογοράς μας.

K.B.M.

How Money is Managed. P. Einzig. London, Penguin Books, 1954.

Τελευταίως έπλουτίσθη, με την ως άνω έργασίαν του γνωστού Οικονομολόγου Παύλου Άϊντσιγκ, ή σειρά των Penguin Books, ή όποία με την άφθονίαν και την ευθηνίαν των εκδόσεών της προσφέρει μεγίστας ύπηρεσίας εις τον μέσον αναγνώστην.

Το βιβλίον τούτο περι του τρόπου άσκήσεως νομισματικής πολιτικής είναι έξαιρετικώς συστηματικόν και διαιρείται εις τέσσαρα μέρη. Εις το πρώτον, άποτελοϋν την εισαγωγήν, έξετάζονται τα νομισματικά συστήματα και ή έν γενεί νομισματική πολιτική. Εις το δεύτερον έρευνώνται οι σκοποί της νομισματικής πολιτικής, οίτινες έκτείνονται, ως γνωστόν, εις όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, άκόμη δέ και εις τους γενικότερους κοινωνικούς τομείς. Εις το τρίτον μέρος, ό συγγραφεύς αναφέρεται εις τα μέσα άσκήσεως της νομισματικής πολιτικής, ένθα έρευνώνται τα ποικίλα όργανα και οι χρησιμοποιούμενοι συνδυασμοί έπιτεύξεως των ως άνω σκοπών υπό των κρατικών και τραπεζικών άρχών. Το τέταρτον μέρος άποτελεί έκθεσιν των προκυπτόντων συμπερασμάτων, με ιδιαίτεράν βαρύτητα επί της διεθνούς νομισματικής πλευράς.

A. E.

The Road to Abundance, υπό Jacob Rosin and Max Eastman. With an Introduction by Lord Boyd Orr. London, Rider, 1955. Pp. 144. Price 12 s. and 6 d.

Ό διευθυντής της Ύπηρεσίας Έρευνών της εις Newar της Νέας Ίερσέης (Η.Π.Α.) εταιρίας Montrose Chemical, Δρ J. Rosin, μετά του κοινωνικο-οικονομολόγου και συνεκδότου του παγκοσμίου και ευρυτάτης κυκλοφορίας άμερικανικού περιοδικού «Reader's Digest» M. Eastman, μάς παρουσιάζουν με πρόλογον του πρώην Γενικού Διευθυντού του παρά τα Ήνωμένα Έθνη Όργανισμού Τροφών και Γεωργίας (F.A.O.) και κατόχου του βραβείου ειρήνης Νόμπελ Λόρδου Boyd Orr, τον «δρόμον προς την άφθονίαν».

Εις τον «δρόμον» αυτόν, οι συγγραφείς δραματίζονται ένα καλύτερον μέλλον δια την ανθρωπότητα, τη συμβολή των έπιστημών και των κυβερνήτων. Τον δραματισμόν των στηρίζουν ουχι εις ουτοπίας, άλλ' εις τας ύφισταμένας τεχνικάς γνώσεις και έξελίξεις, τας όδοίς και έκθέτου. Ίδιαιτέρως έξαίρεται ή έπιτευχθείσα άντικατάστασις των δαπανηρών φυσικών προϊόντων δια συνθετικών, εις όλους σχεδόν τους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας. Τονίζεται όσαύτως ή έπιτελεσθείσα πρόοδος εις την ικανοποίησιν των ανθρώπινων άναγκών εις μέταλλα, δια της έκμεταλλεύσεως της «διαχύτου» άφθονίας την όποιάν περικλείει το περιβάλλον μας (ώκεανοί, ατμόσφαιρα, έδαφος κλπ.). Έπί πλέον διαπιστοϋται ικανοποιητική έξελίξις εις την δέσμευσιν της ήλιακής ένεργείας προς παραγωγήν ήλεκτρικού ρεύματος και θερμότητας.

Αί ως άνω τεχνικάί πρόοδοι δίδουν άπάντησιν εις τους ύποστηρίζοντας ότι αι φυσικαι και πλουτοπαραγωγικαι πηγαί της ύδρογειου όλονεν και περισσότερο έξαντλοϋνται, ένθ άντιστοιχως αύξάνεται ό πληθυσμός. Το φαινόμενον τούτο θα προκαλέση θάπτον ή βράδιον λιμοκτονίαν. Ύπολογίζεται ότι ό πληθυσμός της γης ηύξανετο κατά 2 έκατομύρια έτησίως κατά τας άρχάς του 18ου αιώνου, ένθ τον παρελθόντα αιώνα ηύξανετο κατά 5 έκατομύρια κατ' έτος και σήμερα αυξάνεται κατά 30 έκατομύρια. Προβλέπεται δέ ότι κατά το έτος 1984 ό πληθυσμός της γης να είναι διπλάσιος του έτους 1938, ότε άνήρχετο εις 2 δισεκατομύρια.

Αί άπαισιόδοξοι αύται προβλέψεις άντικρούονται υπό των συγγραφέων και άντικα-

θίστανται ὑπ' αὐτῶν δι' αἰσιοδόξων, στηριζομένων κυρίως εἰς τὰς προμνησθείσας τεχνικὰς ἐξελίξεις καὶ τὴν συμβολὴν τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν κυβερνώντων. Ἐν ὄψει τῆς ἐκ τῆς πληθυσμιακῆς πίεσεως συνεχοῦς ἐξαντλήσεως τῆς φυσικῆς δεξαμενῆς πόρων, ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ ἐπιλέξῃ διάφορον καὶ νέαν ὁδόν. Ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ ἐπιτρέψῃ, οὐχὶ μόνον τὴν διατήρησιν τοῦ σημερινοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνοδὸν του. Ἡ βελτίωσις αὕτη θὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τῆς πραγματοποιήσεως παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, αἵτινες θὰ ἀξιοποιήσουν τὰς πλουτοπαραγωγικὰς πηγὰς τῶν διαφόρων χωρῶν, αἵτινες ἤδη ἀνεπαρκῶς ἐκμεταλλεύονται ἢ ἀδρανοῦν. Ἐπὶ πλέον προτείνεται ἡ παύσις ἐξαρτήσεως τῶν ἐθνικῶν οἰκονομιῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ οὕτω δημιουργία αὐτάρκων ἢ κλειστῶν οἰκονομιῶν κατὰ χώρας. Ἡ τελευταία, ἐν τούτοις, πρότασις εἶναι μᾶλλον ἀτυχῆς. Οὕτω, οἱ συγγραφεῖς προβλέπουν ἀπόλυτον καὶ ἀνεξάντλητον ἀφθονίαν πόρων, ἀρκεῖ ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦδε νὰ βαδίζῃ τὸν οἰκείον «δρόμον».

N. Π. Κ.

Profitable Export Marketing ὑπὸ Martin Maddan, with an Appendix of World Sources, by Peter Vigart. London, Newman Neame Ltd., 1955. Pp. 192. Price 15 s. net.

Τὸ ὡς ἄνω βιβλίον εἶναι τὸ πρῶτον παγκοσμίως, ὅπερ ἐνωματῶναι ἀπάσας τὰς ἀναγκαῖας γνώσεις καὶ πληροφορίας, τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν Ὄργανωτικὴν τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν ἀγορῶν καὶ τὴν ἐπιχειρῆ ἀντιμετώπισιν τοῦ διεθνούς ἐμπορίου.

Ἐνταῦθα παρέχεται ἀσφαλῆς ὁδηγὸς ὀργανώσεως τῆς ἐρεῦνης τῶν ξένων ἀγορῶν καὶ τοῦ τρόπου προσδιορισμοῦ τοῦ κόστους αὐτῆς. Ἐπὶ πλέον προσφέρεται τρόπος παρατηρήσεως, ἀναλύσεως καὶ μετρήσεως τῶν ἐν τῇ διεθνή ἀγορᾷ φαινομένων καὶ ἀποτελεσμάτων, ὅστις ἐξηγεῖ τὴν χρησιμότητα τῆς Ὄργανωτικῆς τῶν Ἀγορῶν (Marketing) καὶ τοὺς ἐπιβαλλομένους περιορισμοὺς χρησιμοποίησεως τῶν μεθόδων τῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνεργὸν πείραν τῆς δευτερογενοῦς (καὶ δὴ τῆς βιομηχανικῆς) καὶ τῆς τριτογενοῦς (καὶ δὴ τοῦ ἐμπορίου) παραγωγικῆς δραστηριότητος.

Δι' ὃ καὶ ἐν συνεχείᾳ ὑποδεικνύονται τρόποι συνεργασίας μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως καὶ προσφέρεται πλήρως κατὰ χώρας ὁδηγὸς τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν διευθύνσεων τῶν ὀργανισμῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀποτελοῦν τὰς πηγὰς καὶ τὰ μέσα τῆς Ἐφαρμοσμένης Ὄργανωτικῆς τῶν Ἀγορῶν καὶ τῆς παροχῆς σχετικῶν πληροφοριῶν. Οἱ ὀργανισμοὶ δὲ οὗτοι εἶναι κρατικοί, ἡμικρατικοί, διεθνεῖς καὶ ἰδιωτικοί.

Τὰ ἄνωτέρω εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ καταδείξουν εἰς πάντα παρ' ἡμῖν Οἰκονομολόγον, Τεχνικὸν ἢ Ἐπιχειρηματίαν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ παρουσιαζομένου ἔργου καὶ τῆς ἐιδικωτέρας διὰ τὴν χώραν μας χρησιμότητός του, ἔνθα ὄχι μόνον ἡ Ὄργανωτικὴ τῶν Ἀγορῶν εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ γενικωτέρα Ὄργανωτικὴ τῆς Οἰκονομικῆς δὲν εἴτευεν εἰσεῖι τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐφαρμογῆς τῶν συστημάτων καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς.

N. Π. Κ.

The Rôle of the economist. As official adviser, ὑπὸ W. A. Jöhr and H. W. Singer. Foreword by E. A. G. Robinson, London, George Allen and Unwin, 1955 pp. X 150. Price 15 S.

Μὲ πρόλογον τοῦ καθηγητοῦ Robinson, ἐξεδόθη προσφάτως τὸ ὡς ἄνω ἔργον τῶν καθηγητῶν W. A. Jöhr καὶ H. W. Singer, ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ ρόλος τοῦ Οἰκονομολόγου, ὡς ἐπισήμου συμβούλου». Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀρκούντως βελτιωμένην ἔκδοσιν τοῦ ἀρχικῶς ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ πρώτου τῶν συγγραφέων βιβλίου εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν βελτίωσιν ταύτην συνέβαλεν ἀποκλειστικῶς ὁ καὶ μεταφράσας τὸ ἀρχικὸν κείμενον δευτερός τῶν συγγραφέων. Ἡ ἀποφασιστικὴ συμβολὴ τοῦ Δρος Singer ἔγκειται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς συνεχοῦς σειρᾶς τῶν ἐρευνῶν τῶν Οἰκονομικῶν Συμβούλων καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν παροχῆς γνωματεύσεων, οὐχὶ ἀναγκαῖως πρὸς μίαν, ἀλλὰ πρὸς ομάδα Κυβερνήσεων ἢ οἰκονομικῶν μονάδων.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη: Τὸ πρῶτον, ἀναφέρεται εἰς τὸν ρόλον τοῦ ἐπισήμως ἀπασχολομένου Οἰκονομολόγου καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς τάξεως. Γενικῶς, εἰς τὸ παρὸν βιβλίον τίθενται τὰ ἀντιμετωπιζόμενα καθ' ἡμέραν

προβλήματα υπό τῶν οικονομικῶν συμβούλων καὶ ὑποδεικνύονται τρόποι ἐπιλύσεώς των. Ἐπί πλέον, πῶς τις ἀναγνώστης ἔχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῇ ἱκανοποιητικῶς, ἂν οὐχὶ πλήρως, τὴν φύσιν τῶν ζητημάτων οικονομικῆς πολιτικῆς, τὴν λειτουργίαν τῶν γραφείων οικονομικοῦ συμβούλου παρά τινι ὄργανισμῷ, καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν συντασσομένων ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ συμβούλων ἐκθέσεων καὶ ὑπομνημάτων. Οὕτω, προσδιορίζεται ἡ τεχνικὴ τῆς Ἐφαρμοσμένης Οἰκονομικῆς καὶ καταδεικνύεται ἡ χρησιμότης τοῦ ἔργου διὰ πάντα ἀσκούντα καθήκοντα Οἰκονομικοῦ Συμβούλου.

Τὴν ιδιότητα δὲ ταύτην τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβούλου παρά τινι Κυβερνήσει, διεθνῆ Ὅργανισμῷ, δημοσίᾳ ἢ ἰδιωτικῇ οικονομικῇ μονάδι, πολιτικῷ κόμματι κλπ., ὄλονεν καὶ περισσότεροι κατέχουν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν. Τὸ φαινόμενον τῆς προόδου ταύτης εἶναι πλέον ἐκδηλον εἰς τὰς οικονομικῶς ἐξηλιγμένας χώρας τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐνθα ἐξετιμήθη καὶ ἀπέδωσε σημαντικῶς τὸ ἔργον τῶν Οἰκονομικῶν Συμβούλων. Βεβαίως, τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι κατὰ κανόνα ἀνώμονον, δὲν παύει ἐν τούτοις νὰ εἶναι ὑψίστης σπουδαιότητος πρὸς χάραξιν τῆς οἰκείας οικονομικῆς πολιτικῆς καὶ νὰ ἐπηρεάζῃ αἰσθητῶς τὰ γεγονότα, ἀκόμη δὲ καὶ τὰς διεξαγομένας συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις τῶν ἔθνικῶν κοινοβουλίων καὶ τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν.

K. B. M.

The Theory of Economic Growth, ὑπὸ W. Arthur Lewis, London, George Allen and Unwin Ltd., 1955. Pp. 453. Price 30 s.

Ὁ κατέχων τὴν ἔδραν τοῦ Stanley Jevons Καθηγητῆς τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μάντσεστερ, W. Arthur Lewis, μετὰ ἀπὸ τὰς διεθνῶς ἀναγνωρισθείσας, ὡς συμβαλοῦσας εἰς τὴν πρόοδον τῆς Οἰκονομικῆς, τρεῖς αὐτοτελεῖς ἐργασίας του (Economic Survey 1919—39, Overhead Costs καὶ The Principles of Economic Planning), μᾶς προσφέρει ἤδη τὴν ἐν ἐπικεφαλίδι νέαν ἐργασίαν του. Τὸ θέμα αὐτῆς, περὶ τῆς θεωρίας τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀπασχολεῖ σήμερον ὅλος ἰδιαιτέρως τοὺς Οἰκονομολόγους, ἀντιμετωπίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως κατὰ τρόπον καλύπτοντα ὁμολογουμένως ὑφισταμένον κενόν, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν τριῶν ὁμάδων προβλημάτων του, τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς θέτει καὶ ὑποδεικνύει τὴν ἐπίλυσιν.

Εἰς τὴν πρώτην ὁμάδα, τίθενται τὰ προβλήματα ἐπὶ τῶν βασικῶν αἰτίων τῶν οικονομικῶν κυμάνσεων. Ἐρευνᾶται ἐπίσης ὁ ρόλος τῶν κοινωνικο-οικονομικῶν θεσμῶν εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν (ὡς τῆς θρησκείας, τῆς οἰκογενείας, τῆς περιουσίας, τῆς διακυβερνήσεως, τῶν ἀγορῶν, τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων κλπ.). Εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐν λόγῳ θεσμῶν συντελοῦν ἡ πίστις καὶ ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀτόμων, αἵτινες ἐκαστοτε ἐπηρεάζουν τὸ ποσοστὸν τῆς μεταβολῆς των, καὶ εὐρέως ποικίλουν μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν. Δι' ὃ καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιδιώκει τὴν ἔρευναν αὐτῶν καὶ τὴν ἐξακριβῶσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιρροῆς των ἐκ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος (κλίματος, πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν κλπ.).

Ἡ δευτέρα ὁμάς τῶν ὡς ἄνω προβλημάτων διαλαμβάνει τὸν τρόπον ἐπιδράσεως τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ διαφόρων κοινωνικο-οικονομικῶν τάσεων καὶ μεγεθῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς πληθυσμιακῆς πύσεως, τῆς πρὸς πόλεμον ροπῆς, τῆς κατὰ ἐπαγγέλματα ἀπασχολήσεως, τῶν εὐκαιριῶν ἐπενδύσεως καὶ τῆς πρὸς ἀποταμίευσιν βουλήσεως. Ἡ μελέτη αὕτη ὁδηγεῖ εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἐξακριβώσεως ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις ἀναποφεύκτως αὐτοκαταστρέφεται, παραχωροῦσα πλέον τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν οικονομικὴν στασιμότητα ἢ παρακμῆν.

Ἡ τρίτη ὁμάς προβλημάτων ἀναφέρεται εἰς τὸν πρακτικὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων πρὸς προώθησιν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας. Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦτον, ὁ καθηγητῆς Lewis διευκολύνεται μεγάλως, χάρις εἰς τὴν μακροχρόνιον σχετικὴν πείραν του ἐπὶ ὁμοίων προβλημάτων τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας, τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ πείρα ἀκριβῶς αὕτη τοῦ συγγραφέως, ἐν συνδιασμῷ πρὸς τὴν ἀρτίαν αὐτοῦ κοινωνικο-οικονομικὴν καὶ ἱστορικὴν κατάρτισιν καὶ ἐνημέρωσιν, προσδίδει εἰς τὸ παρὸν ἔργον του ἐξαιρετικὴν βαρῦτητα καὶ χρησιμότητα.

K. B. M.